

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Scherpenzeel

Onderzoek gemeente

Onderzoek naar voor- en vroegschoolse educatie

Datum vaststelling: 8 december 2020

Samenvatting

De inspectie houdt toezicht op de wijze waarop de gemeenten de verplichtingen aangaande het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) nakomen. Gemeenten die al voor 2019 een GOAB-budget kregen, hebben hiervoor een digitale vragenlijst ingevuld. Gemeenten die sinds 2019 ook een GOAB-budget ontvangen, krijgen in 2019-2020 een eerste onderzoek naar de kwaliteit van het vve-beleid.

Het onderzoek is bedoeld om de kwaliteit van het vve-beleid van de gemeente een eerste keer in beeld te brengen en te onderzoeken in hoeverre de gemeente daarmee voldoet aan de wettelijke eisen.

We hebben een gesprek gevoerd met de betrokkene van de gemeente en aangeleverde documenten geanalyseerd. Vervolgens hebben we de wettelijke eisen met betrekking tot het vve-beleid beoordeeld en de eigen aspecten van kwaliteit gewaardeerd.

Beeld van de kwaliteit van vve binnen de gemeente

Context

De gemeente Scherpenzeel heeft in 2019 voor het eerst vve-gelden ontvangen. Dit neemt niet weg dat de gemeente al eerder beleid had ontwikkeld om onder meer kinderen met achterstanden ondersteuning te bieden en te stimuleren tot ontwikkeling. Zoals de gemeente stelt in haar beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022: *"Het sociaal domein heeft betrekking op mensen. Door in de beleidsontwikkeling ook voorschoolse educatie, positieve gezondheid en aspecten van wonen mee te nemen ontstaat er meer integraliteit binnen het sociale domein"*.

De gemeente telt nog net geen 10.000 inwoners; er waren in 2019 ruim 190 2,5 - 4-jarigen. Daarvan behoren ongeveer 10 peuters tot de doelgroep.

Wat gaat goed bij vve?

De gemeente Scherpenzeel hanteert een brede doelgroepdefinitie waarbij alle peuters met een taal- en/of ontwikkelingsachterstand naar een peuteropvang kunnen met vve. Daarnaast realiseert de gemeente meer plekken voor jonge kinderen dan er doelgroepeuters binnen de gemeente zijn. Hiermee beoogt de gemeente te realiseren

Gemeente: Scherpenzeel
Gemeente nummer: 0297

OAB-budget gemeente 2020:
€ 78.000

Aantal houders in de gemeente
zonder voorschoolse educatie: --

Aantal houders in de gemeente met
voorschoolse educatie: 2

Aantal kinderdagverblijven
met voorschoolse educatie in de
gemeente: 2

Aantal schoolbesturen in de
gemeente: 3

GGD-regio: Midden Nederland

dat kinderen met ontwikkelingsachterstanden in een zo vroeg mogelijk stadium de juiste begeleiding krijgen. Tenslotte zijn de contacten met andere betrokkenen zoals het CJG en de jeugdzorg goed.

Wat moet beter bij vve?

De gemeente moet afspraken maken met de schoolbesturen over de te bereiken resultaten. Nu is het niet duidelijk of (de ouders en) de scholen de achterstand ook daadwerkelijk weten te verkleinen of in te halen.

Wat kan beter bij vve?

De gemeente kan zich nog verbeteren door meer aandacht te besteden aan welk effect zij verwacht van de ouderbetrokkenheid. Ook het opzetten van een kwaliteitssystem voor de voorscholen en het evalueren van het beleid kunnen verbeteren alsmede het samen afspreken van de gewenste vve-kwaliteit.

Vervolg

De gemeente Scherpenzeel voldoet voor de standaard Resultaten op dit moment niet aan de wettelijke vereisten. In hoofdstuk 2.2 is een afspraak over vervolgtoezicht opgenomen.

Inhoudsopgave

1.	Opzet onderzoek	5
2.	Resultaten onderzoek op gemeenteniveau	7
3.	Reactie van de gemeente	12

1. Opzet onderzoek

Wij hebben een onderzoek uitgevoerd bij de gemeente Scherpenzeel.

Werkwijze

Wij hebben de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Een telefonisch startgesprek met de gemeente om toe te lichten wat ons toezicht inhoudt en aanvullende informatie te verkrijgen;
- Een online gesprek met de betrokken beleidsambtenaar over het vve-beleid van de gemeente;
- Analyse van opgevraagde en aangeleverde beleidsdocumenten;
- Beoordeling en waardering van de kwaliteit van het vve-beleid van de gemeente Scherpenzeel.

Voor meer informatie over het nieuwe toezicht en het nieuwe onderzoekskader, zie de website van de inspectie.

Bij het onderzoek naar vve-gemeenten worden de volgende standaarden onderzocht.

Standaarden gemeente	Onderzocht
1. Gemeentelijk beleid	
1.1 Definitie doelgroepkind	•
1.2 Bereik	•
1.3 Toeleiding	•
1.4 Doorgaande lijn	•
1.5 Resultaten	•
1.6 Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau	•
2. Vve beleidscontext	
2.1 Integraal vve-programma	•
2.2 Ouders	•
2.3 Externe zorg	•
2.4 Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen	•
2.5 Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau	•
3. Vve condities	
3.1 De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt	•
3.2 Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader	•

Legenda

De beoordeling en waardering van standaarden wordt in dit rapport aangegeven door de hiernaast geplaatste legenda.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de resultaten van het gemeentelijke onderzoek naar vve en de afspraken over het vervolgtoezicht.

In hoofdstuk 3 hebben we de reactie van de gemeente op het onderzoek naar vve en de rapportage daarover opgenomen.

Legenda

Beoordelingen en waarderingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- Onvoldoende
- Kan beter
- Voldoende
- Goed

2. Resultaten onderzoek op gemeenteniveau

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek bij de gemeente Scherpenzeel op de standaarden voor vve.

Samenvattend oordeel

De gemeente Scherpenzeel voldoet ten dele aan haar wettelijke verplichtingen voor wat betreft vve. Dat komt doordat de gemeente met de schoolbesturen nog geen afspraken heeft gemaakt omtrent de te bereiken resultaten.

2.1. Voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van de kwaliteitsgebieden 'Gemeentelijk vve-beleid (1)', 'Vve-beleidscontext (2)' en 'Vve-condities (3)'.

Gemeentelijk vve-beleid	O	K	V	G
1.1 Definitie doelgroepkind			•	
1.2 Bereik			•	
1.3 Toeleiding			•	
1.4 Doorgaande lijn			•	
1.5 Resultaten	•			
1.6 Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau			•	

Vve-beleidscontext	K	V	G
2.1 Integraal vve-programma		•	
2.2 Ouders	•		
2.3 Externe zorg			Ⓡ
2.4 Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen	•		
2.5 Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau	•		

Vve-condities	O	K	V	G
3.1 De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt			•	
3.2 Er is een gemeentelijk subsidiekader			•	

Gemeentelijk vve-beleid

De gemeente weet 'voor wie ze het doet'

De standaard Doelgroepdefinitie beoordelen wij als Voldoende omdat de gemeente een brede doelgroepdefinitie heeft geformuleerd. De gemeente wil ervoor zorgen dat alle peuters met een taal- of ontwikkelingsachterstand een vve-indicatie ontvangen en naar een voorschoolse voorziening gaan. Daarnaast kan een beoordeling door het consultatiebureau of het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) op andere gronden ertoe leiden dat kinderen tot de doelgroep behoren. De gemeente neemt hierbij de feitelijke ontwikkelingsachterstand bij binnenkomst in de voorschool of het kinderdagverblijf mee. De gemeente kan zich nog verder ontwikkelen door ook over een brede definitie voor doelgroepkleuters afspraken te maken.

Het bereik actief vergroten

De standaard Bereik beoordelen wij als Voldoende. De gemeente realiseert voldoende vve-kindplaatsen realiseert op de voorscholen en hiermee voldoet zij aan de basiskwaliteit. Daarnaast constateren wij dat de gemeente zich inspant om alle geïndiceerde doelgroepkinderen ook daadwerkelijk gebruik te laten maken van de aangeboden plekken op de voorschool. In die gevallen dat dat niet lukt zijn de betreffende kinderen en hun gezinnen in beeld bij de gemeente.

Toeleiding op orde

De standaard Toeleiding beoordelen wij als Voldoende omdat de gemeente met alle betrokken partners passende afspraken heeft gemaakt, zodat de doelgroepkinderen ook daadwerkelijk gebruik maken van de voorscholen. Zo heeft de gemeente afspraken gemaakt over wie wanneer verantwoordelijk is voor de toeleiding en welke stappen er worden genomen als er stagnaties zijn in de toeleiding.

Samen voor een doorgaande ontwikkeling

De standaard Doorgaande lijn beoordelen wij als Voldoende omdat de gemeente afspraken heeft gemaakt met de vve-instellingen en de schoolbesturen over de overdracht van de kindgegevens. De voorscholen maken hiervoor altijd gebruik van het 'Overdrachtsformulier Peuters' en er is een voorkeur om de doelgroep peuter mondeling te bespreken. De gemeente zou zich op dit punt nog kunnen verbeteren door ook te stimuleren dat voor- en

vroegscholen een meer inhoudelijke doorgaande lijnen ontwikkelen in pedagogisch klimaat, aanbod of ouderbetrokkenheid. De reeds bestaande Stuurgroep Jeugd in Ontwikkeling Scherpenzeel (JOS) kan daarin wellicht ook een actieve rol vervullen.

Naast afspraken over activiteiten ook resultaten bepalen!

De standaard Resultaten beoordelen wij als Onvoldoende omdat er geen afspraken zijn gemaakt met de schoolbesturen over de resultaten van vroegschoolse educatie (artikel 167, lid 1b van de WPO). Het is in het belang van alle doelgroepkinderen dat vastgesteld wordt in hoeverre het gemeentelijk beleid bijdraagt aan het inlopen van achterstanden, zodat waar nodig, dit bijgesteld kan worden. Op dit punt zou de gemeente nog iets verder kunnen gaan. De gemeente heeft doorzettingsmacht bij het maken van afspraken met schoolbesturen. Dat wil zeggen dat als de betrokken besturen hier onverhoopt niet aan meewerken, de gemeente deze afspraken eenzijdig kan vaststellen. De gemeente kan daarnaast ook afspraken maken met de voorscholen over te bereiken resultaten

Regie voeren: visievorming, kaders stellen, faciliteren

De vve coördinatie op gemeentelijk niveau is Voldoende omdat de gemeente duidelijk de regie neemt om met alle betrokken partijen helder beleid en concrete doelen te formuleren. Zo is het beleid op het sociale domein geformuleerd in samenspraak met de partners binnen de gemeente, inclusief de betrokkenen bij vve. Helder is ook wie de deelnemers zijn aan de diverse overleggen, zoals JOS, afstemmingsoverleg gemeente en onderwijs, gemeentelijk jeugdteam, zorgondersteuningsteam van kinderopvang of basisschool. De gemeente heeft naar eigen zeggen een pragmatisch insteek: problemen moeten opgelost (kunnen) worden.

Vve-beleidscontext

Eén programma voor vier ontwikkelingsgebieden

De standaard Integraal vve-programma is eveneens Voldoende in Scherpenzeel. Er zijn twee locaties voor vve, waarvan de tweede onlangs is gestart. Met de houders is afgesproken dat gewerkt wordt met een goedgekeurd programma dat de ontwikkeling op de vier ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling stimuleert. De houder en/of locatie kunnen zelf voor één van de programma's kiezen.

De volgende fase: doelen stellen bij ouderbetrokkenheid

De standaard Ouders Kan beter omdat binnen de gemeente geen concreet ouderbeleid is geformuleerd, vanuit zicht op de kenmerken van de ouderpopulatie. De gemeente weet vanuit verschillende kanalen wel veel over de ouderpopulatie; het is een relatief kleine groep. Ook is te zien aan het aanbod dat ouders als belangrijke partner worden gezien binnen de opvoeding en ontwikkeling van hun kind. (Voorbeelden zijn: Instapje, Homestart, Positief Opvoeden). Het

is van belang dat de gemeente met haar partners vaststelt welke doelen zij nastreeft op het gebied van ouderparticipatie, met het oog op een optimaal effect voor de doelgroepkinderen.

Externe zorg: samen met educatie en onderwijs

De standaard Externe zorg beoordelen wij als Goed omdat in het gemeentelijke netwerk zorgverleners en ondersteuningsteams helder beschreven werkwijzen hebben die op elkaar aansluiten. Zo krijgen peuters en kleuters en eventueel hun gezinnen de zorg en ondersteuning die zij nodig hebben. Belangrijk daarin is ook dat niet alleen de focus ligt op hulpverlening, maar ook op de evaluatie van de ondersteuningsperiode en terugkoppeling naar bijvoorbeeld de voor- of de vroegschool. De nabijheid van de hulpverlening bij educatie en onderwijs zien we ook terug in de twee pilots die dit jaar gepland staan. Pilot Wittenberg, waarbij de school door een ambulante werker van dezelfde levensbeschouwing wordt ondersteund en de pilot voor de andere drie basisscholen. Zij worden ondersteund door een sociaal team. De focus ligt op het leren herkennen van situaties en het voeren van lastige gesprekken met ouders en het effectiever beoordelen van signalen door hulp van het sociale team in te zetten.

Invloed op de kwaliteit van locaties

De standaard Interne kwaliteitszorg voor voor- en vroegscholen Kan beter omdat dit nog niet op orde is. Ontwikkeling kan bijvoorbeeld plaatsvinden doordat de gemeente met locaties afspraken maakt over de wijze waarop ze hun uitvoering evalueren en hoe ze zich over de kwaliteit verantwoorden aan de gemeente. Sommige gemeenten geven dat in hun subsidievoorwaarden aan, met het doel om gewenste ontwikkelingen te stimuleren.

Evaluëren, verbeteren en borgen

De standaard Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau Kan beter. Dit omdat de gemeente nog niet zover is dat er met de instellingen afspraken gemaakt zijn over het regelmatig evalueren, verbeteren en borgen van de kwaliteit. Ook is nog niet vastgesteld welke kwaliteit er verwacht mag worden van de voorscholen en hoe ze zich hierover verantwoorden. Dit geldt bijvoorbeeld ten aanzien van de pedagogische en educatieve vaardigheden, de zorg voor de peuters of de ouderparticipatie. De gemeente past al wel een systematiek toe voor evaluatie tussen de Ondersteuningsteams Plus basisscholen en de gemeente. Dat is een mooie start!

Vve-condities

De standaard 'de gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van voorscholen beoordeelt', beoordelen we als Voldoende. In opdracht van de gemeente zal de GGD jaarlijks de algemene basiskwaliteit en de basiskwaliteit van de voorschoolse educatie toetsen.

Tenslotte beoordelen we ook de standaard 'er is een gemeentelijk subsidiekader', als Voldoende. In dit kader heeft de gemeente vastgelegd aan welke voorwaarden een voorschoolse voorziening moet voldoen om in aanmerking te komen voor subsidie.

2.2. Afspraken vervolgtoezicht

Tekortkoming	Wat verwachten wij?	Wat doen wij?
Vve gemeente	... van de gemeente	
De gemeente maakt geen afspraken met de schoolbesturen over wat de resultaten van vroegschoolse educatie moeten zijn. De gemeente voldoet hiermee niet aan de wettelijke eis (art. 167, lid 1b van de WPO).	De gemeente spreekt met de schoolbesturen af wat de resultaten van vroegschoolse educatie moeten zijn en stuurt ons uiterlijk 1 juni 2021 de gemaakte afspraak toe.	Wij controleren of de gemaakte afspraken over de resultaten van vroegschoolse educatie voldoende zijn en geven een terugkoppeling aan de gemeente.

3. Reactie van de gemeente

Hieronder geeft het college van B en W een reactie op de uitkomsten van het onderzoek. De gemeente Scherpenzeel geeft aan hoe zij hiermee aan de slag gaat.

“Geachte inspectie,
Dank voor dit uitgebreide onderzoek naar aanpak en opzet van de peuteropvang en Voorschoolse Educatie in Scherpenzeel. We reageren als volgt op de onderzoeksresultaten. De gemeente kreeg voor het eerst vanaf 2019 middelen van het ministerie voor onderwijsachterstandenbeleid. Dat maakte het mogelijk om samen met de aanbieders van peuteropvang een nieuwe subsidievorm uit te werken met de onderliggende visie: 'preventie'. Alle peuters in Scherpenzeel moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen als voorbereiding op het basisonderwijs. Met onze subsidieregeling is peuteropvang toegankelijk voor alle peuters in Scherpenzeel, ook voor ouders die geen beroep kunnen doen op kinderopvangtoeslag. Peuters met een taal- of ontwikkelingsachterstand krijgen uiteraard speciale aandacht in onze subsidieregeling.

Vanaf 2018 was het voor onze kleine gemeente de uitdaging om deze nieuwe subsidievorm goed op de rails te krijgen. Het is daarom goed om te lezen dat we voldoen aan de basis (het hebben van een brede doelgroepdefinitie, de realisatie van meer dan voldoende plekken en de goede samenwerking met netwerkpartners).

We lopen wel tegen financiële grenzen aan. Het OAB-budget is krap voor de uitvoering van de huidige subsidievorm. Voor ander of aanvullend OAB-beleid is geen financiële ruimte en dat is een gemis. Op het budget voor de jeugdhulp vanuit de Jeugdwet is inmiddels ook een flink tekort ontstaan, waardoor de zorgen over de financiën toenemen.

Het past in onze doorontwikkeling om vanaf 2021 met de basisscholen afspraken te gaan maken over de te bereiken resultaten. Ook de andere verbeterpunten passen in deze doorontwikkeling, waarbij we wel willen aanhalen dat het krappe budget een belemmering kan zijn voor het moeten doen van investeringen.

In ieder geval laten wij u voor 1 juni 2021 weten wat de gemaakte afspraken zijn met houders en basisscholen over de te bereiken resultaten, zodat ook voor ons inzichtelijk wordt of eventuele achterstanden ook daadwerkelijk worden ingehaald.”

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

